

i na dále záviseti především jen na jejich právnické znalosti a společenské obratnosti a na dostatku svědomí.

Koncipientké požadavky jsou tím více odůvodněny, že částečně ubude kandidátů advokacie přestupováním do státních a samosprávných služeb a pak tím, že se zvětší potřeba českých advokátů rozšířením česství, rozmnožením českých soudů a pravděpodobně nabytím platnosti našich zákonů na Slovensku.

Lépe Brno než Praha. Ve XII. čísle Právnicka m. r. je v rubrice »Denník« pod názvem Praha či Brno dán výraz přání, aby nejvyšší soud nebyl umístěn v Brně. Pisatel článku je proti přeložení soudu, pokud by snad jediným důvodem k přeložení bylo, že Brno je jaksi uprostřed Československého státu, a zejména že je blíže Slovensku než Praha. A pak je proti přeložení proto, že mnohý vynikající právník raději prý se vzdá místa u nejvyššího soudu, nežli by šel do Brna. Tím prý by trpělo co nejlepší obsazení soudu.

Chceme toliko podotknouti, že jediným důvodem pro umístění nejvyššího soudu v Brně není jen geografické položení města Brna.

Důležitějším důvodem je požadavek kulturní decentralisace. Není celkové vzdělanosti národa prospěšno, jsou-li všichni důležité kulturní činitelé soustředěni v jednom místě. Jedním z takových kulturních činitelů je jistě nejvyšší soud s celým svým duchovním ovzduším.

Další důvod pro existenci nejvyššího soudu v Brně je politický. Hlavní město Moravy má ráz ještě značně německý. Pozbudě ho zmohutněním česství. A máme za to, že nejvyšší soud by ke zmohutnění tomu velmi přispěl. Mimo to nabylo by druhé hlavní město ve státě větší významnosti, kdyby v něm byl centrální úřad, jako je nejvyšší soud.

Bude však na prospěch i soudnictví nejvyššího soudu, nebude-li v Praze, v politickém ústředí. Centrum politických bojů má totiž vřdycky vliv i na judikaturu soudů, a tedy i na praxi nejvyššího soudu.

Dle našeho názoru nemůže však rozhodně padati při řešení naší otázky na váhu to, že mnohý kvalifikovaný právník raději vzdá se místa u nejvyššího soudu, nežli by přesídlil do Brna. Jde-li mu skutečně o věc, tedy nebudou proň rozhodnými osobní záliby. Mimo to jest morální povinnost každého Čecha, aby při počátku našeho státu učinil vše, co prospěch státu vyžaduje. Za rakouské vlády nikdy jsme neslyšeli stesků, že nejvyšší soud je ve Vídni. Tehdy jeho členové na Praze nelpěli.

A konečně by mělo býti též respektováno přání Moravy a Slovenska, kde se zrodili lidé jako Komenský, Dobrovský, Palacký, Kollár, Šafařík, Masaryk. Tyto země si přejí, aby též jim dostalo se něčeho, co je viditelným znakem samostatnosti našeho národa.

Z uvedených důvodů a jiných věcných je přímo příkazem, aby správní soud byl umístěn v Brně. Kdyby však přese všechny důvody tento soud byl ponechán v Praze, pak by senát k řešení kompetenčních konfliktů, zřízený dle §u 3. zák. z 2./XI. 1918 čís. 3. sb. mohl zasedati buď vždy v Praze, nebo vždy v Brně, nebo střídavě v Praze a v Brně. Členové říšského soudu bez námitek dojížděli do Vídne. A nyní by se vzpěchovali dojetí časem na »sesterskou« Moravu? F. B.

Literatura.

Dominik Rudolf Dr.: »O zastavení práv z vynálezu« (Knihovna Sborníku věd právních a státních) 1918, str. 86.

Svou prací chce autor rozřešit otázku, pokud lze zastaviti práva plynoucí z vynálezu. Za tímto účelem pojednává v první kapitole (»o právech z vynálezu«) o jednotlivých druzích těchto práv. Ve druhé kapi-

tole projednávány jsou všeobecné podmínky, za kterých práva vůbec (tedy i práva plynoucí z vynálezů) lze zastavit a zabavit, a v další (třetí) kapitole řeší spisovatel speciální otázku zastavení práva z koncepce a práva z opovědi vynálezů. Čtvrtá kapitola jedná o zastavení práva patentního samotného a poslední (pátá) o exekuci na právo patentní.

V jednotlivostech obsahuje pak práce tyto výsledky:

Kapitola první (stránka 12—52). Spisovatel rozeznává dle běžné nauky patentního práva tři práv vynálezových:

1. Právo z koncepce vynálezu. Učiněnou koncepcí vynálezu vznikají pro tvůrce jistá práva, jež lze označiti povšechně jako nárok na udělení patentu, kterýžto nárok možno dle zákona rozličným způsobem uplatňovati. O těchto způsobech jedná spisovatel podrobněji na stránce 13—26.

2. Právo z opovědi vynálezu. I toto právo shrnuje sice v sobě nárok na udělení patentu, jež se však co do obsahu liší od nároku sub 1. uvedeného. Zde jde totiž o nárok výhradní, směřující nejen proti státu, nýbrž i všem ostatním povinnostním subjektům, tedy i proti jiným původcům téhož nebo podstatně stejného vynálezu.

3. Právo patentní. Jest právem, plynoucím z konečného udělení patentu vynálezovci.

V prvním odstavci (právo z koncepce, stránka 12—26) nacházíme v podstatě výklad ustanovení rakouského zákona patentního. Výklad ten dlužno prohlásiti za zdařilý a obratný. Kromě toho nevyhýbá se zde však autor řešení některých theoretických otázek sem spadajících a projevuje náležitou samostatnost úsudku. Tak na př. řeší na stránce 20. a násl. otázku konstrukce odnětí a převodu patentu, uváděje k tomu dosavadní názory v literatuře zastávané (Kohler, Munk, Adler, Herrmann Otavský). Svému vlastnímu řešení položil spisovatel za základ vývodý Mercklovy v článku »Studien aus dem österreichischen Gewerberecht« (Österreichische Zeitung für Verwaltung, 50. ročník), v němž povšechný problém převodu subjektivních práv řeší se způsobem zcela novým, od dosavadní theorie odlišným. Dále odmítá spisovatel konstrukci zvláštního práva k výrobnímu použití vynálezu po dobu od učinění vynálezu až ku přihlášce tohoto patentního úřadu. Argumentace autorova jest na veskrz přesvědčivá. Stejně odmítá autor učení, že by nárok na udělení patentu, plynoucí prozatím z pouhé koncepce vynálezu, byl výhradním (podobně jako jest jim obdobný nárok plynoucí z opovědi). Na konci prvního odstavce zabývá se konečně spisovatel otázkou, kdy možno s hlediska patentního zákona mluvit o učiněném vynálezu (koncepci). Pouhá tvůrčí myšlenka — třeba vypracována do nejmenších podrobností — nestačí ještě, poněvadž nemá právního významu, dokud nevstoupila do vnějšího světa. O koncepci vynálezu lze tedy mluvit, když vynálezovci tvůrčí myšlenka obdržela pevnou podobu tělesnou (Adler), když zřetelně jest znázorněna (Beck-Mannagetta), když každému lze jí seznati podle popisů, modelů, předmětů zhotovených vynálezcem, bez dalšího jeho spolupůsobení (Bettelheim).

V druhém odstavci (stránka 27—30) probírá spisovatel systematicky a přehledně právní situaci, jež podává se ze skutkové podstaty opovědi vynálezu. Odmítá zejména názor panující nauky, že nárok z opovědi vynálezů jest, pokud směřuje proti státu, veřejnoprávní (stránka 28) a odvolává se při tom na theorii, která odmítá vůbec dualismus právní (veřejné a soukromé právo). V dalším poukazuje autor k tomu, že výhradní nárok přihlašovateli na udělení patentu není totožný s tak zvanými právem z opovědi vynálezu, a uvádí konečně případy zániku práva z opovědi.

Ve třetím odstavci (stránka 30—52) pojednává spisovatel o podstatě vlastního práva patentního (subjektivního). V tomto odstavci tkví hlavní theoretický význam spisu. Autor pokusil se zde se zdarem aplikovati re-

ferentovu všeobecnou theorii správních aktů, platnou pro veškeré obory práva (viz pojednání »Zur Lehre von den konstitutiven und deklaratorischen Akten« v Österreichische Zeitschrift für öffentliches Recht, III.), na speciální případ patentního práva. Dr. Dominik uvádí předem řadu rozličných konstrukcí v dosavadní literatuře (Gareis, Ihering, Pražák, Kohler) a dovozuje elegantním způsobem jejich naprostou neudržitelnost. Poukazuje — ve shodě s referentovými všeobecnými vývody v citovaném pojednání — k tomu, že jde zde v podstatě o spor, je-li udělení patentu aktem konstitutivním, nebo deklaratorním. Tímto odstavcem (jehož obsah byl autorem již dříve publikován jako samostatné pojednání v prvním čísle tohoto časopisu), prokázal žadatel schopnost k samostatné vědecké práci. Neboť jedná se zde o samostatnou aplikaci všeobecně platného principu právníckého poznávání na speciální případ a tím zároveň o verifikaci onoho všeobecného principu. Zde dlužno též připomenouti, že methodickým programem celého spisu (viz stránku 10.) jest důsledná aplikace normativní právní theorie na výklad speciální otázky platného práva.

Na konci třetího odstavce uvádí pak spisovatel jednotlivá práva majitele patentu (právo výlučného hospodářského zužitkování vynálezu, právo převodu, právo zastavení, právo žádati za propůjčení licencí a udělení podružného patentu, právo označiti patentované předměty jako patentem chráněné). Následuje výpočet procesních práv a konečně povinností majitele patentu. V podstatě exegese patentního zákona jsou další vývody (stránka 46—49), kde jedná se o případech zániku patentu. Velmi pěkně pojednává spisovatel o systematické práv patentních, t. j. o otázce umístění jejich v systému soukromého práva, přidržuje se i zde hlavních zásad moderní normativní theorie.

Kapitola druhá (stránka 53—60). Ji připravuje si spisovatel půdu k řešení speciálního případu, jenž tvoří vlastní účel práce. Při povšečné konstrukci práva zástavního odmítá autor zejména v literatuře oblíbené, avšak vpravdě neudržitelné a zbytečné zdvojení, jež spočívá v pojmu »právu na právu«. Následuje rozbor §u 447. o. z., kterýž podává výměr zástavního práva. V dalších vývodech zabývá se autor známou kontroverzí, zda jest přípustné dobrovolné zastavení věci z exekuce vyloučených, a odmítá panující nauku, která kontroverzi tu řeší kladně: Není-li zabavení věci přípustno, nelze mysliti ani na její zastavení: Jaká byla by to »zástava«, jaké »zástavní právo«, kdyžtž vyloučeno je nejpodstatnější oprávnění věřitelovo, totiž právo, žádati za soudní prodej zástavy (§ 461. obč. z.)? Má-li zastavení věci míti smysl a právní význam, musí věc zastavovaná vždy býti objektem exekučním, tedy zabavitelna: Čeho nelze zabaviti, nelze ani zastaviti, v pojmu zastavitelnosti zabavitelnost nutně jest obsažena. (Str. 56—57.)

Na stránce 57. prohlašuje autor za titul zástavního práva smlouvu nebo poslední pořízení, výrok soudcův, z á k o n. (Podobně též na stránce 67.) Tím přiklonil se nedůsledně ku staré nauce a odklonil od theorie, jinak jím zastávané. Neboť ve všech zde uvedených případech jest zákon »titulem« a nelze jej proto prostě stavěti v protivu ke smlouvě, poslednímu pořízení a výroku soudnímu. Místo »zákon« měl spisovatel správně říci »jiné skutečnosti«. Autor zde ovšem užívá systematicky obecného zákona občanského (§ 449.). Zdá se ostatně, že jde o pouhé nedopatření, poněvadž na stránce 59. dodává spisovatel za slovo »zákon« správně: t. j. určité právní poměry zákonem naznačené. Správně kritizuje autor v dalších svých vývodech nesprávný názor zastávaný v literatuře (zejména Demelem), že by třídění zástavního práva v dobrovolné, soudcovské a zákonné dotýkalo se samé podstaty zástavního práva.

Kapitola třetí (str. 61.—68.). Tak jako třetí odstavec první kapitoly autorova spisu jest nejvýznamnější s hlediska theoretického.

spočívá největší důležitost s hlediska praktického v této třetí kapitole. Neboť zde řeší se velmi sporná otázka, je-li možno zastaviti (a to zejména soudcovským výrokem, tedy zabavití) právo z koncepcí a právo z opovědi vynálezu, otázka, která může míti velký dosah praktický. Spisovatel uvádí předem rozličné názory, jež v literatuře se o věci té vyskytly (tak na příklad skolu »individualistů«; Gierke, Kohlera a jiné); poukazuje zvláště na motivy k rakouskému patentnímu zákonu, jež odpovídají záporně. Poněvadž však obsah motivů nemusí býti za všech okolností rozhodným pro výklad zákona, zkoumá spisovatel, zda dány jsou při právu z koncepcí a právu z opovědi vynálezu všeobecné podmínky, za kterých lze právo zastaviti (str. 65.), a dospívá po podrobnějších úvahách k závěru, že tato práva zabavitelnými jsou. Jde zde o zastavení, pokud se týče zabavení ve stadiu čekatelství. Zabavení obou práv vykoná se podle §u 331. exekučního řádu.

Kapitola čtvrtá (str. 69.—79.). Pokud jde o zastavení nebo zabavení subjektivního práva patentního, nemůže býti o tom sporu, že jest možné. Totéž platí, jak spisovatel dovozuje, o právu podílníkovu v případě, že byl patent udělen k těmž vynálezům ve smyslu §u 13. patentního zákona několika osobám, dále o právu z patentu podružného. Na tomto místě zkoumá též autor dosah ustanovení §u 23. patentního zákona o významu zápisu patentního práva, práva zástavního a jiných věcných práv k právům patentových do patentního rejstříku. Dospívá důsledků, že zápis do rejstříku tvoří jednu ze skutečností, nutných k nabytí zástavního práva na patent. Konstatuje, že patentní zákon přijal zásadu veřejnosti jen po stránce negativní a jen ohledně nabytí práva patentního, práva zástavního a jiných věcných práv ku právům patentním. Autor měl dodati, že ustanovení §. 23. odstavce prvního patentního zákona neplatí ve své výlučnosti, poněvadž zajiště práva patentního lze nabýti i bez zápisu, ovšem bez účinku vůči třetím osobám, na rozdíl od smluvních stran (zástavního věřitele a dlužníka). Ve sporné otázce, může-li se majitel zastaveného patentu vzdáti svého patentu, přidává se spisovatel k oněm autorům, kteří tuto možnost vylučují (Munk, Otto Herrmann). Toto stanovisko nezdá se býti odůvodněno vzhledem k nepopíratelné možnosti každého majitele patentu (tedy i zastaveného) způsobiti prostým nezaplacením patentních poplatků zánik svého práva — nebo po případě i jeho nevykonáváním. Tohoto důsledku může se zástavní věřitel v prvním případě uvarovati jen tím, že patentní poplatky zaplatí sám.

V poslední — páté — kapitole líčí autor postup při exekuci na právo patentní. Ve sporné otázce, zda-li k výkonu zabavení stačí pouhý zápis do patentního rejstříku, či je-li mimo to ještě třeba, aby vydán byl zákaz dlužníku, ve smyslu §u 331. ex. řádu nutný k zabavení průmyslových výsad, prohlašuje spisovatel vzhledem k §u 23. patentního zákona, že zákazu toho nutno není, ač připomíná správně, že po případě možno zastávati i míněni opačné.

V souvislosti s touto otázkou zmiňuje se spisovatel na téže stránce (82.) o tom, že »průmyslových výsad, které ještě pozůstávají (tedy patrně dle dřívějšího patentního zákona) a práv z vynálezu před udělením patentu, nelze ani za platnosti §u 23. patentního zákona zabavití jinak, než zákazem ve smyslu §u 331. ex. řádu.« To jest potud nesprávné, pokud v době, kdy tato věta autorem byla psána resp. uveřejněna, již žádných průmyslových výsad dle starého zákona patentního »pozůstávati« nemohlo, poněvadž nynější zákon patentní (z r. 1897) je již v platnosti déle než 15 let a žádné dřívější privilegium (udělené dle dřívějšího zákona taktéž jen na dobu nejdéle 15ti let) nemůže již býti platné.

Na konec zdůrazňuje autor proti Kasandovi (»Zástavní právo na patentech«, Právnícké rozhledy, III., 1903), že není třeba, aby i vnučená

správa, propachtování a prodej (zavedení dražebního řízení, příklep) zapísány byly do patentního rejstříku, poněvadž uvedené skutečnosti nejsou ani samostatným druhem, ani stupněm exekučního řízení, nýbrž toliko pokračováním exekuce zahájené zabavením.

Autor použil ku své práci rozsáhlého aparátu literárního, jehož předehled otiskl na stránce 5.—7. svého spisu. I v tomto směru tedy spis uspokojuje a jest důkazem důkladnosti a literární zběhlosti autorovy. Kniha jeho znamená platné obohacení české literatury právnické.

Weyr.

Prof. Dr. František Weyr: »Soudobý zápas o nové mezinárodní právo«. Nakladatelstvím A. Piší v Brně, 193 strany. Cena 7.80 K i s přir.

Jest velmi potěšitelné, že v české právnické literatuře můžeme poukázat na spis, obírající se řešením otázek, za něž český národ dal se v boj na život a na smrt. Koho by dnes nezajímala otázka: svazu národů, sebeurčení, odzbrojení? A právě na tyto otázky dává jmenovaná práce prof. Weyra předběžnou, ale velmi jasnou odpověď.

Spis skládá se z předmluvy, z úvodu, z části první a druhé, a konečně doslovu. V předmluvě autor zdůrazňuje, že nynější světová válka není jen válkou zbraní, nýbrž i myšlenek. Rozvrat způsobený válkou nebyl jen materiální, nýbrž i intelektuální, potřeba orientovati se novými směry je stále naléhavější a vystupují určitá hesla, jež se houževnatě udržují a tvoří tak myšlenkové pozadí tomuto světovému zápolení. —

Jak lidstvo má se k sobě chovati, jak národové, jak státy? To bědné pozadí válečné vnutkalo nám tato nová hesla rázu po výtece mezinárodního v pravém slova smyslu a proto je zcela přiléhavý nadpis: Zápas o nové právo mezinárodní.

Spis skládá se ze dvou částí.

První jedná mimo úvod, jenž obsahuje rozbor pojmu práva mezinárodního, o dosavadní soustavě práva mezinárodního, a sepsáno jest výlučně se stanoviska nutné přípravy k porozumění druhé části, jež právě zabývá se vznikem těchto nových hesel a její poměrem k dosavadní orientaci mezistátních styků.

Ač pojednává v první části Weyr o známé již materii mezinárodního práva, činí tak způsobem odlišným od obvyklého; poukazuje na filosofické předpoklady, pramenící konec konců v německé státní filosofii, již je stát účelem pro sebe, na to pak navazuje část druhou, jednající o nové orientaci mezistátních styků, kterážto orientace nevychází z toho předpokladu, že stát je účelem pro sebe, ale že je to člověk. Tento humanitní ideál ovládá celou knihu.

V úvodu této druhé části naznačuje autor postup výkladu a dispozice svého pojednání v tomto směru; dotýká se pak nedostatku materiálu a nemožnosti, dosud přesně vědecky jej zpracovati.

Jádra věci se dotýká autor v hlavně označené nadpisem: »Ideová podstata hesel sebeurčení národů, svazu národů i odzbrojení, vzájemné vztahy a poměr k zásadám dosavadního práva mezinárodního«. Charakterisuje pak společnou vlastnost všech tří hesel v tom směru, že vycházejí z pojmu národ a, nikoli státu, a že jsou popřením rovnice obyvatelstva = stát, což je důsledkem právě zmíněného předpokladu.

Probíraje jednotlivá tato hesla, definuje pod záhlavím »Sebeurčení národů« pojem jeho. Práví v dalším, že nauka o svrchovanosti lidu (Rousseau) je historickým předchůdcem hesla sebeurčení, zvláště pak vytýkáje, že ona jest podstaty vnitrostátní, toto mezistátní.

Rozdíl spočívá v tom, že Rousseau považoval »nation« za pojem politický jako obyvatelstvo státu, kdežto nyní jde o protivu proti státu, tedy o pojem jiný než politický národ státní, dnes těmito hesly míní se národ

ve smyslu kulturně-historickém, to, co má historické a kulturní vědomí sou-
náležitosti. Tímto dvojím pojetím národu-nation liší se právě novodobá
orientace od starší XVIII. a zprostředkuje mezi oběma idea národnostní
(nationalité) XIX. století. Ale v obou případech stát se svou svrchovaností
politickou brání plnému rozvoji těchto humanitních ideálů, až teprve nyní,
kdy konečně má přejít svrchovanost se státu na lid, přichází lidovláda k
plnému výrazu. Důsledkem toho však je, že jen demokratické formy stát-
ních vlád mohou tomuto ideálu odpovídati. Jednak tedy co do formy vlá-
dy je svrchovanost státu omezena, jednak však i tou okolností, že změn-
nými národnostními poměry i hranice státu mohou dosíci změny. Tu zcela
jasně je patrné, na koho ona politická suverenita přechází.

Národ, jenž se organizuje ve stát, musí obývatí území a tu tento vý-
lučný princip národnosti nelzáá svúí korrekřiv v principu zeměpisně-ho-
spodářském potud, pokud je pojetí národnostních menšin do cizojazyčného
státu právě z důvodu sebeurčení onoho národa nutno. Nelze však při sebe-
určení opíratí se o důvody t. zv. historického práva, že totiž dle dřívější
státní suverenity tak bylo, ani o národnostní državu, že dle dnešního stavu
tak tomu jest. Toto je pro naši politickou orientaci velmi důležité.

Takové však vzájemné styky národů v principu suverenních nutno
upravití společnými normami a to vedlo k myšlenke svazu národů, bez ně-
hož sebeurčení bylo by jen národnostní anarchií. Jak národy, tak státy
musí se vzdátí části své suverenity a přenéstí ji na onen svaz, jenž by zá-
vazně dle principu majoritního rozhodoval o vzájemných stycích a o sebe-
určení. Byl by konečným soudním tribunálem mezistátních a mezinárod-
ních sporů. To však zase předpokládá, že jen tento svaz má moc donu-
covací a to vede zase k heslu: odzbrojení. Svazu podřízené státy nemo-
hou mítí milionové armády, a svaz, aby nebyl odkázán na milost a nemilost
jich, může mítí ozbrojenou moc, resp. dispořici s ní, jinak celá instituce ne-
má praktické ceny. Tímto hlediskem jest se řídití v otázce, jak branná
moc ve svazu má býtí řešena, což čelí též proti zásadním antimilitaristům,
kteří se zde stýkají s anarchisty jak intelektuálními, tak praktickými.
Ozbrojená moc je nutná, jedná se jen o to, jak sloužití má těmto humanit-
ním ideálům. Branná moc — má-li sloužití jen svazu — musí býtí tímto a
ne státy organizována.

Konečně v třetím, hlavním odstavci II. části knihy, o níž referujeme,
nadepsaném »Rozbor dosavadních veřejných projevů o nových heslech«,
poukazuje spisovatel na nedostatečnost pramenů a následky toho, dále na
výběr projevů a jich účel a způsob sestavení jich.

Pak připomíná, jak válečné cíle během světové války se měnily, ne-
boť zprvu bylo nejdůležitějším cílem dohody — znovuzřízení dosavadního
práva mezinárodního — pak důsledkem revoluce v Rusku a vstupem Ame-
riky do války počíná se všeobecně uznávati nutnost přestavby světového
řádu mezinárodního.

V závěru spisku svého autor umístil nejdůležitější a význačné pro-
jevy v letech 1915, 1916, 1917 až do května 1918, pronesené státníky, po-
litíky, parlamenty a denním tiskem z obou válčících států, po nichž umí-
stil ještě kratičky — doslov.

Autor sice nazývá v předmluvě svoji práci skromnou, ale kniha ob-
sahuje tolik nových myšlenek, tolik nových hledisek, že jest spisem nejen
velmi časovým, ale zachová si svoji cenu i pro budoucno.

Jan Pihál.

Hlídká časopisů.

Česká revue. Kramář Karel: Ruská krise. V. (705). — Wer-
stadt Jaroslav: Tomkovo historické kacířství (732). — Kronika.